

ЕЦДЦ ЗДРАВСТВЕНИ ИНФОРМАЦИИ

Информации за Легионерска болест за менаџери на туристичко сместување

Одрекување од одговорност: Оваа информативна брошура е само за општи информативни цели. Ве молиме контактирајте со одговорните органи во вашата земја за упатства или законодавство кои важат за земјата.

Што е Легионерска болест?

Позадина

Секоја година повеќе од 1000 патници се заразуваат со Легионерска болест*. Сепак, ризикот од Легионерска болест при патничко сместување може да се намали. Оваа брошурасодржи информации за сопствениците или менаџерите на туристичко сместување (на пр. хотели, апартмани, места за кампување).

Што е Легионерска болест?

Легионерската болест е тежок тип на пневмонија (инфекција на белите дробови) предизвикана од бактеријата *Легионела*. Околу 5-10% од пациентите умираат. Не секој еден што е изложен на *Легионела* ќе се разболи. Луѓето со претходни болести, пушачите и постарите луѓе се изложени на поголем ризик да се разболат од *Легионела*. Симптомите обично започнуваат помеѓу вториот и десетиот ден по инфекцијата, но во ретки случаи може да се развијат симптоми и во период до три недели.

Болеста обично започнува со температура, треска, главоболка и болки во мускулите. Ова е проследено со сува кашлица и потешкотии со дишењето што може да премине во тешка форма на пневмонија. Околу една третина од пациентите имаат и дијареа или повраќање, а околу половина се во конфузија или делириум. Повеќето пациенти имаат потреба од хоспитализација и лекување со соодветни антибиотици. Дијагнозата се поставува со конкретни лабораториски тестови. Дијагнозата често се поставува откако патникот ќе се врати дома.

Како се добива Легионерската болест?

Легионерската болест се добива со вдишување на микроскопски водни честички (аеросоли) кои ја содржат бактеријата *Легионела*. Овие бактерии живеат во вода и се размножуваат кога за тоа имаат соодветни услови; на пример, застојана вода во вештачки водни системи на температура од 20°C до 50°C. Аеросоли со

* Европски центар за превенција и контрола на болести. Легионерска болест во Европа, 2014 година. Стокхолм: ЕЦДЦ; 2016 година. Достапно од <http://ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/legionnaires-disease-europe-2014.pdf>

Легионела може да се произведат на пример со пуштање чешма или туш, со меурчиња што се креваат низ водата во базен, спа или со некои системи за климатизација.

Дали сместувањето е извор на инфекција?

Доколку е пријавено дека лице со Легионерска болест престојувало во одредено сместување, тоа не нужно значи дека пациентот се заразил на тоа место. Тој или таа можел да ја добие инфекцијата од различни други места. Меѓутоа, кога два или повеќе случаи престојувале во исто сместување, особено во краток временски период, поверојатно е дека тоа сместување е извор на инфекцијата. Во таква ситуација итно е потребно да се испита сместувањето.

Како менаџер на туристичко сместување треба да бидете свесни за ризикот од Легионерска болест и да преземете мерки за да го намалите овој ризик колку што е можно повеќе.

Кои се ризичните точки во едно туристичко сместување?

Секаде каде што може да се создадат капки вода (аеросоли), постои ризик од инфекција. Некои примери се:

- Тушеви и чешми
- Спа/топла када
- Кули за ладење и испарувачки кондензатори кои се користат за климатизација
- Декоративни фонтани, особено во затворени простории
- Изложување на храна која се навлажнува и други уреди за прскање
- Водни системи на градинарски црева што се користат за наводнување растенија

Каде може бактеријата *Легионела* да преживее и да се размножува?

- Во вода на температури помеѓу 20°C и 50°C
- Во резервоари за топла и студена вода или цистерни
- Во цевки со мал проток или без проток на вода (ова ги вклучува и собите без гости)
- Во наслојки (биофилм) и нечистотија на внатрешните површини на цевките и резервоарите
- На гума и природни влакна во подлошки и заптивки
- Во грејачи за вода и резервоари за складирање топла вода
- Во наслаги од бигор и корозија во цевки, тушеви и чешми.

Овие состојби го поттикнуваат растот на *Легионела* и го зголемуваат ризикот од инфекција кај гостите и персоналот.

Како ја следиме Легионерската болест?

Европската мрежа за надзор на Легионерската болест (ELDSNet) врши надзор на Легионерската болест. Мрежата се координира од страна на Европскиот центар за превенција и контрола на болести (ЕЦДЦ). Мрежата се состои од епидемиолози и микробиолози назначени од националните јавно здравствени власти во ЕУ и многу земји ширум светот. Оваа мрежа споделува информации помеѓу земјите во кои луѓето се разболеле и земјите во коишто таквата инфекција е веројатно да се појави. Оваа мрежа има и процедури за известување на тур-операторите при појава на кластер на случаи. Можете да го намалите овој ризик доколку имате план за контрола на *Легионела*.

Што можам да направам како менаџер на туристичко сместување за да избегнам инфекција на моите гости со Легионерска болест?

Намалување на ризикот: план од 15 точки за намалување на ризикот од *Легионела*

Ризикот од Легионерска болест може да се минимизира.

Хотелиерите и другите сопственици на сместување се препорачува да го следат планот од 15 точки за намалување на ризикот од *Легионела*:

1. Назначете едно именувано лице одговорно за контрола на *Легионела*.
2. Поведете грижа именуваното лице да има доволно обука и искуство за да може компетентно да ја извршува улогата, а останатиот персонал да е обучен да биде свесен за важноста на нивната улога во контролирањето на *Легионелата*.
3. Поведете грижа топлата вода да е топла и постојано да циркулира: 50°C - 60°C (премногу топло за да ги држите рацете повеќе од неколку секунди) низ целиот систем за топла вода.
4. Поведете грижа студената вода да е студена во секое време. Треба да се одржува на температури под 20°C низ системот до сите излези (ова може да не е возможно кога амбиенталната температура е висока, но треба да се вложат сите напори за да се осигура дека студената вода што влегува во просториите и која се складира, се одржува колку што е можно постудена).
5. Пуштете ги сите чешми и тушеви во собите за гости и другите простории неколку минути за да истече водата (додека не ги достигне температурите наведени во точките 3 и 4) најмалку еднаш неделно ако собите се слободни, и секогаш пред да дојдат гости.
6. Одржувајте ги рачките на тушевите и чешмите чисти и без бигор.
7. Редовно чистете ги и дезинфицирајте ги кулите за ладење и придружните цевки што се користат во системите за климатизација - најмалку двапати годишно.
8. Исчистете, испразнете и дезинфицирајте ги грејачите за вода (калорификатори) еднаш годишно.
9. Дезинфицирајте го системот за топла вода со високо ниво (50 mg/l) хлор 2–4 часа по работа на системот и грејачите за вода и пред почетокот на секоја сезона.
10. Редовно чистете ги и дезинфицирајте ги сите филтри за вода, како што е наведено од производителот, најмалку на секои еден до три месеци.
11. Месечно проверувајте ги резервоарите за складирање вода, кулите за ладење и видливите цевководи. Уверете се дека сите покривки/капацы се недопрени и цврсто поставени.
12. Проверувајте ја внатрешноста на резервоарите со студена вода најмалку еднаш годишно и дезинфицирајте со 50 mg/l хлор и исчистете ако содржи наслаги или други нечистотии.
13. Погрижете се кога правите поправки или измени на системот или нови инсталации да не се поставуваат цевководи со наизменичен проток или без проток на вода и дезинфицирајте го системот после секоја активности.
14. Доколку има спа базен (познат и како спа-топла када, „џакузи“, спа бањи), поведете грижа:
 - континуирано да се третира со 2-3 mg/l хлор или бром, а нивото и pH вредноста да се следат најмалку три пати на ден;
 - најмалку половина од водата да се заменува секој ден;
 - секојдневно да се врши повратно испирање на песочните филтри;
 - целиот систем да се чисти и дезинфицира еднаш неделно.
15. Водете дневна евиденција за сите отчитувања за третман на водата, како што се температурата, pH и концентрациите на хлор и погрижете се тие редовно да се проверуваат од страна на менаџерот.

Дополнителни совети за конкретни контроли треба да се бараат од експерти во оваа област. Тие можат да извршат целосна проценка на ризикот за сместувањето. Вашите локални власти за јавно здравје можат дополнително да ве советуваат.

Тестирање на животната средина за *Легионела*

Тестирањето за *Легионела* е корисна алатка, но само доколку се врши од страна на обучен персонал кој паралелно го анализира и системот за вода. Понатаму, од вода треба да се испитуваат од лаборатории акредитирани за тестирање на *Легионела* (на пр. од UKAS, ISSO, ACCREDIA или еквивалентни национални тела) Негативниот резултат од тестот не нужно значи дека местото на сместување е без *Легионела* или дека нема ризик.

Како да дознаам повеќе?

На веб-страната на ELDSNet** може да најдете повеќе информации и линк до „Европските технички упатства за превенција, контрола и испитување на инфекции предизвикани од видовите Легионела, јуни 2017 година“.

* <https://ecdc.europa.eu/en/about-us/partnerships-and-networks/disease-and-laboratory-networks/eldsnet>